

گفت‌وگوی «جوان» با رئیس پژوهشکده حکمرانی جمعیت و خانواده دانشگاه جامع امام‌حسین^(ع) درباره سیمای جمعیتی کشور

این‌گونه اجرای قانون جوانی جمعیت فقط ائتلاف وقت است

آمارهای جمعیتی کشور و وضعیت مناسیبی را به تصویر نمی‌کشند. کاهش نرخ مولید به زیر یک میلیون و رسیدن نرخ باروری به ۱/۴۴ آن هم در شرایطی که حد جان‌شنینی ۲/۵ فرزند به ازای هر زن است، نشان می‌دهد وضعیت جمعیت می‌تواند بحرانی شود. با تمام اینها اما شرایط خیلی هم ناامیدکننده نیست!از همه مهم‌تر اینکه میل فرزندخواهی در میان مردم پایین نیست و طبق برآوردهای ستاد ملی جمعیت اغلب خانواده‌های ایرانی طالب سه فرزند هستند، همچنین با وجود کاهش زنان در سن باروری هنوز هم جمعیت قابل توجهی از زنان کشورمان در سن باروری قرار دارند. مشکل اصلی اما در اجرای سیاست‌های جمعیتی است. در واقع نقد اصلی به سیاست‌گذاری و اجرای سیاست‌ها از سوی دولت‌ها و حکمرانی است. وضعیت کنونی جمعیت و سیمای جمعیت در آینده موضوعاتی است که برای بررسی آن به سراغ دکتر محمد حسین علیپور، رئیس پژوهشکده حکمرانی جمعیت و خانواده دانشگاه جامع امام‌حسین(ع) رفته و با وی به گفت‌وگو نشستیم. ■■■

آقای دکتر علیپور!رژ یابی کلی شما از وضعیت جمعیت کشور چیست؟ همچنین قانون «جوانی جمعیت» تا چه حد اجرا شده و چقدر می‌توانست در بهبود وضعیت جمعیتی کشور مؤثر باشد و اگر این قانون به‌درستی اجرا نشده، آیا همین موضوع باعث شده به اهداف مورد نظر نرسیم یا حتی عقبگرد داشته باشیم؟

دغدغه اصلی ما این است که در تبیین وضعیت جمعیت کشور باید موضع‌گیری شفاف و صریح داشته باشیم و تعارف را کنار بگذاریم. متأسفانه برخی افراد به دلایل مختلف هنوز با تعارف درباره ایسن موضوع صحبت می‌کنند، اما واقعیت را باید گفت.

وضعیت جمعیت کشور از مرحله هشدار گذشته است. دیگر فقط هشدار دادن کافی نیست. طبق فرمایش مقام معظم رهبری در سال ۱۳۹۲، ایشان تأکید کردند که مسئله جمعیت از آن مواردی نیست که بتوان آن را به آینده موکول کرد. اگر زمان بگذرد وقتی نسل‌ها پیر شدند تأخیر را به گردن دیگری بیندازند. در حالی که به مخاطب اصلی این صحبت‌ها مردم هر نیستند. مردم وظیفه خود را انجام داده‌اند و گروه‌های مردمی هم در حد توان خود فعال بوده‌اند. مخاطب اصلی این بحث، ساختار حکمرانی کشور است. در حیطه حکمرانی ما با یک آشبار سیاستی مواجهیم و وقتی می‌خواهیم مسئله‌ای را از منظر حکمرانی نگاه کنیم باید آشبار سیاست‌اش را تحلیل کنیم.

این آشبار سیاستی به چه معناست؟

آشبار سیاستی یعنی ابتدا یک سیاست کلی طبق اصل ۱۱۰ قانون اساسی توسط مقام معظم رهبری ابلاغ می‌شود، سپس این سیاست باید به قانون تبدیل شود، بعد از آن آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌ها توسط دولت تدوین می‌شوند و در نهایت، اجرا صورت می‌گیرد.

اما در موضوع جمعیت، با گروه‌ها و جناح‌های مختلفی مواجه هستیم که هر کدام تلاش می‌کنند مسئولیت وضعیت فعلی را به گردن دیگری بیندازند. در حالی که واقعیت این است که وضعیت فعلی نتیجه خلل در کل این فرآیند است. سیاست کلی جمعیت در سال ۱۳۹۳ توسط مقام معظم رهبری ابلاغ شد و در آن، نرخ باروری ۲/۵ به عنوان هدف تعیین شد.بمبود.

اینجا یک اتفاق عجیب رخ داده‌است: این سیاست کلی باید طبق آشبار سیاستی خیلی سریع به قانون تبدیل می‌شد، اما این فرآیند حدود هفت سال طول کشید. همین تأخیر در تبدیل سیاست به قانون، خودش یک ضعف جدی است.

بعد از تصویب قانون هم، ستاد ملی جمعیت بافلاصله تشکیل نشد و حدود یک سال طول کشید تا اولین

جامعه

سرویس اجتماعی ۶۰۴۰۸۵۲۳

به عنوان کسی که در این حوزه مطالعه داشته، می‌توانم بگویم نمونه‌ای مشابه آن وجود ندارد.

در آن زمان، ایران حتی موفق شد دو جایزه بین‌المللی در این زمینه دریافت کند. یکی از این جوایز به دکتر مرندی تعلق گرفت و دیگری به آقای عباس شوسازی. این در حالی بود که کشور در بسیاری از حوزه‌ها با تحریم و محدودیت مواجه بود، اما در این مورد خاص، جامعه جهانی عملکرد ایران را تحسین کرد. این موفقیت نشان می‌دهد که سیاست کنترل جمعیت، تنها سیاستی بوده که نه‌تنها به اهدافش رسید، بلکه فراتر از آن عمل کرد. حالا بایبیم ببینیم الگوی اجرای این سیاست چگونه بوده‌است.

در سال ۱۳۴۸، برنامه اول توسعه کشور تصویب و ابلاغ شد. کمتر از یک سال بعد، یعنی در سال ۱۳۴۹، شورای سیاست‌گذاری تحدید مولید در دولت تشکیل شد و ریاست آن را وزیر مصوبه‌ای صادر کرد که تقسیم کار بین دستگاه‌های مختلف را مشخص می‌کرد تا برنامه توسعه در زمینه جمعیت اجرایی شود.

نکته مهم اینجاست که در آن زمان هنوز قانون کاهش جمعیت تصوب نشده‌بود. این قانون چهار سال بعد، یعنی در سال ۱۳۷۲، توسط مجلس تصوب شد. این یعنی حتی بدون وجود قانون، ساختار اجرایی کشور توانست با هماهنگی و اراده، سیاست جمعیتی را پیش ببرد.

اما در نقطه مقابل، در موضوع جوانی جمعیت، روند کاملاً متفاوتی را شاهد هستیم. با وجود تصویب قانون، نه‌تنها تقسیم کار بین دستگاه‌ها صورت نگرفته، بلکه اجرای قانون نیز با موانع جدی روبه‌رو شده‌است. اتفاقی که در حوزه جمعیت کشور افتاده، ریشه در همان فرآیند ناقص و ساختار حکمرانی دارد. تأخیر در تصویب قانون، تأخیر در اجرا، و وابستگی بیش از حد موضوع به دولت‌ها باعث شده

به تغییر دولت‌ها، نگاه به مسئله جمعیت هم تغییر کند و این موضوع از اولویت خارج شود. همین عوامل باعث شده نتیجه‌ای که امروز شاهد آن هستیم، رقم بخورد.

سیاست‌های جمعیتی شکست نخورده‌اند

مردم، با چنین سطحی از اجرا، آیا می‌توان انتظار نتایج چشمگیر داشت؟ این وضعیت به معنای شکست قانون نیست، بلکه به‌معنای به شکست کشاندن آن است. با این حال، حتی در همین مدت کوتاه، نشانه‌های مثبتی در جامعه دیده می‌شود که نشان می‌دهد جامعه ایرانی نسبت به موضوع فرزندآوری آگاه‌تر شده و الگوهای رفتاری در حال تغییر است. از جمله:

■ افزایش تولد فرزندان سوم، چهارم و پنجم در برخی خانواده‌ها

■ کاهش شیب نزولی نرخ تولد

■ کاهش فاصله بین ازدواج و تولد فرزند اول

■ افزایش تمایل به داشتن فرزند سوم

■ کاهش آمار سقط‌های غیرقانونی

اگر چه شاخص‌های کلان جمعیتی همچنان کاهش می‌هستند، اما این نشانه‌ها امیدبخش هستند و نباید نادیده گرفته‌شوند. نکته نگران‌کننده

با این تفاسیر آیا ما واقعاً با شکست راهبردی در مسئله جمعیت مواجهیم و دیگر نمی‌شود کاری کرد؟

برخی افراد با عباراتی مثل «سیاه‌چاله جمعیتی» یا «چاه جمعیتی» فضای ناامیدی ایجاد می‌کنند. این اصطلاحات بیشتر جنبه احساسی دارند و از نظر علمی دقیق نیستند. مثلاً بحث «بسته شدن پنجره جمعیتی» بیشتر به حوزه اقتصاد مربوط می‌شود و نباید آن را به عنوان پایان راه تلقی کرد. در پاسخ به این سؤال که آیا باید ناامید بود یا نه، باید گفت: قطعاً نه. در جمهوری اسلامی ایران هنوز ظرفیت‌های فرزندآوری فعال هستند. تعداد قابل توجهی از زنان در سن باروری قرار دارند. البته بخشی از جمعیت از این سن خارج شده‌اند، اما هنوز گروه‌های زیادی، از جمله متولدین اواخر دهه ۶۰ و گروه‌های بعدی، در سن باروری هستند.

طبق اظهارات معاونان ستاد ملی جمعیت، شاخص «فرزندخواهی» در کشور هنوز عددی نزدیک به سه را نشان می‌دهد. این یعنی میل به فرزندآوری در جامعه وجود دارد و اگر سیاست‌گذاری‌ها و حمایت‌ها به‌درستی انجام شود، می‌توان به بهبود وضعیت جمعیت امیدوار بود.

منظور از «فرزندخواهی» این است که میل و تمایل به داشتن فرزند در میان خانواده‌ها و جوانان هنوز وجود دارد؛ یعنی اگر موانع برداشته شود و تمرکز لازم از سوی مسئولان و نهادهای مرتبط صورت گیرد، امکان جبران بخشی از خسارت‌های جمعیتی وجود دارد. اما باید به یک نکته مهم توجه کرد: فرصت برای جبران بسیار محدود است. مقام معظم رهبری پیش‌تر به یک باره زمانی ۱۰ساله به‌عنوان «فرصت طلایی» اشاره کرده‌بودند. اکنون، طبق نظر کارشناسان، حدود سه سال از آن گذشته و فقط پنج سال باقی‌مانده است.

از یک جمعیتی در سن باروری نهایت استفاده را کرد. این یعنی امکان جبران داریم، اما اگر همین حالا اقدام نکنیم، فرصت از دست خواهد رفت. در این بازه زمانی محدود، متأسفانه شاهد فرصت‌سوزی هستیم. دعوای‌های جناحی و سیاسی در حوزه جمعیت، تمرکز را از اصل موضوع دور کرده‌اند. به صراحت باید

جوان

روزنامه جوان | شماره ۲۴۴۷

گفت که پژوهش درباره «اثرسنجی قانون جوانی جمعیت» بیراهه است. چون این قانون هنوز به‌طور کامل اجرا نشده و در مرحله آزمایشی قرار دارد. حتی هنوز به نیمه دوره آزمایشی خود نرسیده‌ایم.

قانون در سال ۱۴۰۰ تصوب شده و تا سال ۱۴۰۷ در دوره آزمایشی قرار دارد. اکنون که در سال ۱۴۰۵ هستیم، نه‌تنها اجرای کامل آن محقق نشده، بلکه ظرفیت‌های اجرایی هم به‌طور کامل فعال نشده‌اند. در چنین شرایطی، اثرسنجی نه‌تنها بی‌فایده است، بلکه باعث ائتلاف وقت و فرصت‌سوزی می‌شود.

خب با این تفاسیر و با عنایت به اینکه از نگاه شما هنوز هم می‌شود ماجرا را مدیریت کرد و به نرخ باروری ۲/۵ رسید، راه حل چیست؟

اول اینکه دعوای‌های جناحی و سیاسی باید کنار گذاشته شوند. اگر واقعاً مسئله جمعیت برای کشور مهم است، نباید آن را به نگاه‌های سیاسی و جناحی گره زد.

دوم، باید اعتمادسازی در میان جوانان صورت گیرد؛ چه انهایی که ازدواج کرده‌اند و چه انهایی که در آستانه تشکیل خانواده هستند. مشوق‌ها، حتی اگر کم باشند، باید قابل اعتماد باشند. اگر دولت‌ها توان اقتصادی محدودی دارند، ایرادی ندارد که مشوق‌ها محدود باشند، اما همان مقدار باید به‌طور دقیق و شفاف به افراد اختصاص داده شود.

اینکه اعلام شود «زمین می‌دهیم»، اما فقط به تعداد محدودی داده شود و بعد با تغییر دولت، کل برنامه تغییر کند، باعث بی‌اعتمادی و دل‌سردی جوانان می‌شود. وقتی اعلام می‌کنیم که قرار است وام یا مشوقی برای فرزندآوری داده شود، اما در عمل فقط به برخی افراد تعلق می‌گیرد و دیگران محروم می‌مانند، این بی‌اعتمادی در میان جوانان ایجاد می‌کند. همین بی‌اعتمادی باعث می‌شود که حتی کسانی که مشوق را دریافت کرده‌اند، احساس امنیت نکنند و اثر واقعی آن مشوق هم از بین برود.

در حال حاضر، برخی از مشوق‌های مربوط به خانواده و فرزندآوری، به‌طور کامل اجرایی‌شوند یا بخش‌هایی از آن حذف شده‌اند. از سوی دستگاه‌های اجرایی را ابلاغ کرد. می‌شود، کمبود منابع مالی است، اما این استدلال در چنین موضوع مهمی واقعاً قابل قبول نیست. باید تعیین تکلیف شود، چون فرزندآوری یکی از بزرگ‌ترین تصمیم‌های زندگی هر فرد است، حتی مهم‌تر از ازدواج. اگر کسی در ازدواج اشتباه کند، راه جبران وجود دارد، اما در فرزندآوری چنین نیست.

بنابراین، افراد زمانی تصمیم به فرزندآوری می‌گیرند که از آینده و برنامه‌های حمایتی مطمئن باشند. اگر مشوق‌ها زیاد باشند، اما اعتماد به اجرای آنها وجود نداشته باشد، تأثیرشان از بین می‌رود و نمی‌توانند در تصمیم‌گیری جوانان مؤثری ایفا کنند. در حال حاضر، طبق گفته معاون اقتصادی ستاد ملی جمعیت، شاخص «فرزندخواهی» هنوز عدد بالایی دارد و این نشان‌دهنده وجود ظرفیت بزرگ در جامعه است. این ظرفیت، یعنی زنان در سن باروری، بزرگ‌ترین فرصت فعلی کشور برای جبران وضعیت جمعیت است، اما این فرصت مشروط به آن است که مسئولان در ساختار حکمرانی، یک تکه‌تکه جدی ایجاد کنند و مسیر را اصلاح کنند.

تجربه کشورهای دیگر درباره سیاست‌های تشویقی جمعیت چگونه بوده و آیا این تجربیات برای ایران هم قابل تعمیم است؟

مؤید قابل جبران بودن است. البته تجربه کشورهای دیگر تجربه کشورهای دیگر این را هم نشان داده است که اگر در بحث جمعیت، جبران خسارت‌های جمعیتی با هزینه‌های بسیار سنگین و گاه غیرقابل جبران همراه خواهد بود.

در بسیاری از کشورها، از جمله فرانسه، برای حمایت از سیاست‌های جمعیتی، سهم مشخصی از تولید ناخالص داخلی (GDP) اختصاص داده می‌شود. من فهرست ۳۸ کشور را بررسی کرده‌ام که اغلب کشور‌های اروپایی هستند و چنین سهمی را برای جمعیت در نظر گرفته‌اند. این موضوع نشان‌دهنده یک خادرد حکمرانی جمعیتی کشور است، چون ما چنین سهم ثابتی از GDP برای جمعیت نداریم. در ایران، بودجه جمعیت به‌صورت موقت و محدود تعیین شده‌است. مثلاً در سال اول، عددی حدود ۷همت اعلام شد، اما در سال دوم فقط ۴/۵ همت اختصاص یافت. اکنون هم طبق اطلاعاتی که از دوستان در ستاد ملی جمعیت دریافت شده، این رقم به کمتر از یک همت کاهش یافته‌است. این در حالی است که کشورهای دیگر، با وجود بحران‌های جمعیتی، همچنان سهم ثابتی از GDP را برای این حوزه حفظ کرده‌اند.

البته هر برخی کشورها با وجود اختصاص بودجه، موفق بوده‌اند، چون بحران جمعیت در آنها به هر حله نهایی رسیده‌است، اما کشورهایی مثل ازبکستان، پاکستان و قزاقستان نتوانسته‌اند روند نزولی نرخ باروری را متوقف کنند و آن را به سمت صعودی تغییر دهند. این یعنی جبران کاهش نرخ باروری ممکن است، به شرطی که بافوریت، اولویت بالا و بدون دخالت ملاحظات سیاسی و جناحی به مسئله پرداخته شود.

در نهایت، مسئولیت این موضوع بر عهده ساختار حکمرانی است. اگر تصمیم‌گیران کشور با جدیت و تمرکز وارد عمل شوند، هنوز فرصت برای اصلاح مسیر وجود دارد، اما اگر تعلل ادامه پیدا کند، ممکن است این فرصت هم از دست برود.

اقتصاد

زاگانی: برای توقف تخلفات وزارت کشور در حرم تهران، شکایت می‌کنیم

شهردار تهران گفت: موضوع حرم سسرا با غیرقانونی و بسیار خطرناک است. کارهایی که استاندارد، وزارت کشور و وزارت راه انجام داده‌اند، صددردصد خلاف قانون است و پیگیری قضایی در این زمینه شروع خواهد شد. علیرضا زاگانی، شهردار تهران گفت: موضوع اختلافات درباره حرم تهران، اختلاف سلیقه نیست؛ تمام نکاتی که بنده قبلاً هم بیان کردم، بر اساس قانون و مقررات جاری کشور است و هیچ مبنای سلیقه‌ای در آن وجود ندارد. زاگانی تصریح کرد: برخی مصوبات شورای عالی و ابلاغیه‌های وزارت کشور به‌رغم اینکه ادعای قانونی بودن دارند، «کاملاً خلاف قانون» است. وی افزود: این اقدامات نه تنها مشکلی برای اجرای امور شهر ایجاد می‌کند، بلکه خطرات جدی برای کشور دارد و ما حتماً در مراجع قانونی آن را پیگیری خواهیم کرد.

زاگانی به آیین‌نامه‌های پیشین، از جمله دستورالعمل‌های ابلاغ‌شده توسط شهردار سابق تهران اشاره و تأکید کرد: طرح جامع و آیین‌نامه‌های مرتبط نمی‌توانند فراتر از قانون عمل کنند. قانون، ملاک همه تصمیمات شهری است و هیچ دستگاه یا فردی حق ندارد خارج از آن تصمیم بگیرد. شهردار تهران با بیان اینکه از وقوع تخلفات غیرقانونی مطلع شده، گفت: نامه‌ای سه‌صفحه‌ای به رئیس جمهور و وزرای مرتبط ارسال کردم و در آن هشدار دادم که این تصمیمات غیرقانونی، مخاطرات بزرگی برای کشور و شهر تهران دارد. وی درباره موضوع حرم شهری و اقدامات غیرقانونی مرتبط توضیح داد: موضوع حرم سرپا غیرقانونی و بسیار خطرناک است. کارهایی که استانداری، وزارت کشور و وزارت راه انجام داده‌اند، صددردصد خلاف قانون است و پیگیری قضایی شروع خواهد شد. زاگانی همچنین به برخی ابهامات مطرح‌شده درباره طرح جامع اشاره کرد و افزود: طرح جامع شهر نمی‌تواند فراتر از قانون، محدودیت یا الزامی به شهرداری تحمیل کند. ما چارچوب قانونی را رعایت می‌کنیم و اختلاف نظر‌ها بر سر سلیقه نیست، بلکه مبنای قانونی دارد.

شهردار تهران با اشاره به اقدامات گذشته برای پیگیری این موضوع گفت: جلسات متعددی با وزیر راه و وزیر کشور برگزار شد، هیئت‌دولت چندین بار موضوع را بررسی کرد، اما متأسفانه هنوز تصمیمات غیرقانونی ادامه دارد. ما هیچ تعارفی نداریم و برای توقف اقدامات غیرقانونی، شکایت هستیم و اجازه نخواهیم داد تصمیمات غیرقانونی موجب آسیب به شهر و شهروندان شود. گفتنی است ساخت‌وسازهای غیرمجاز در حرم پایتخت با اختلافات استانداری و شهرداری تهران، شدت گرفته است. این موضوع می‌تواند تبعاتی همچون تخریب گسترده‌تر در زمان وقوع سیل یا زلزله، یا حتی مخاطرات امنیتی و اجتماعی برای کل کشور در اثر تغییر بافت فرهنگی و اجتماعی تهران در پی داشته باشد.

گزیده

اخراج کارمندان دارای حداقل ۳ فرزند و بانوان باردار یا شیرخوار ممنوع شد

سازمان اداری و استخدامی کشور، «عدم جواز تعدیل» یا «اعلام عدم نیاز نیروهای دارای حداقل سه فرزند یا بانوان باردار یا دارای فرزند شیرخواره» از سوی دستگاه‌های اجرایی را ابلاغ کرد. ذبیح‌الله سلمانی، معاون سرمایه انسانی سازمان اداری و استخدامی کشور این ماه امسال طی بخشنامه‌ای به دستگاه‌های اجرایی مندرج در ماده ۲۹ قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه با اشاره به برخی مشاهدات میدانی از نظرات و پیگیری‌ها از سوی دستگاه‌های نظامی، اعلام کرده که اجرای تبصره بند «پ» ماده ۱۵ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۱۹ آبان ۱۴۰۰ مجلس شورای اسلامی، برای دستگاه‌های اجرایی مذکور لازم‌الاجراست.

در این بخشنامه تأکید شده دستگاه‌های مذکور مجاز به تعدیل یا اعلام عدم نیاز مستخدمان (استخدام شدگان) دارای حداقل سه فرزند، مادران باردار و دارای فرزند شیرخوار – به‌جز در اجرای قانون رسیدگی

به تخلفات اداری و اداری قطعی قضایی – نیستند. در همین زمینه، حسین رحمانیان، سخنگوی سازمان اداری و استخدامی کشور به خبرنگار ایرنا اظهار داشت: بخشنامه‌ای از سوی این سازمان مبنی بر عدم مجاز بودن دستگاه‌های اجرایی برای تعدیل نیروهایی که سه فرزند دارند و بانوان باردار و شیرده ابلاغ شده‌است. وی افزود: اگرچه در قانون جمعیت مصوب ۱۴۰۰ بر این موارد تأکید شده‌است، اما با توجه به اینکه گزارش‌هایی در خصوص عدم اجرای این قانون از سوی برخی دستگاه‌ها به سازمان اداری و استخدامی واصل شده بود، شأن نظارتی سازمان اداری و استخدامی که هم دبیر هیات مدیریت عالی نظارت بر تخلفات اداری در این سازمان مستقر است و هم نهاد بالادستی بازرسی و ارزیابی عملکرد در کشور محسوب می‌شود، ایجاب می‌کرد که به مسئله ورود داشته باشیم.

رحمانیان ادامه داد: بر این اساس، اجرای بخشنامه‌های ابلاغی را باید رد کنیم؛ از همین رو گزارش‌های واصله به سازمان اداری و استخدامی در خصوص عدم اجرای قانون مذکور را بررسی و صحت آن را تأیید کردیم که نشان می‌داد بی‌توجهی‌هایی از سوی برخی دستگاه‌ها به قانون جوانی جمعیت رخ داده‌است.

وی گفت: معاونت سرمایه انسانی سازمان اداری و استخدامی بر اساس تبصره بند «پ» ماده ۱۵ قانون جوانی جمعیت مجدد این تکلیف را به دستگاه‌ها ابلاغ کرد که تعدیل نیروهای دارای حداقل سه فرزند و مادران باردار و دارای فرزند شیرخوار مجاز نیست، مگر برای آن دسته از افرادی که در اساس قانون، محکومین قطع‌ی دارند.

خبر کوتاه

■ معاون قضایی قوه قضائیه از آزادی با تقلیل مجازات بیش از ۱۶۰ نفر از محکومان امنیتی در غوغا خبر داد و گفت: تاکنون بیش از ۶۰ هزار نفر در سراسر کشور مشمول غوغ معیاری شده‌اند و ۸ هزار نفر از این تعداد به طور کامل از زندان آزاد شدند، اما باقی افراد یا تخفیف مجازات گرفته‌اند یا به تدریج آزاد خواهند شد.

■ رئیس کمیسون سلامت، محیط‌زیست و خدمات شهری شهرداری تهران گفت: فعلاً با چاه‌های متعددی که وزارت نیرو حفر کرده است، بیش از نیمی از آب تهران از طریق این چاه‌ها تأمین می‌شود، اما علاج بخشی از مشکل و بهره‌گیری از جریان‌ات سیلانی از جمله برنامه‌های مهمی هستند که باید پیگیری شوند.

■ وزیر دادگستری با اشاره به نبود قانون مشخص در حوزه رمزارزها، از آغاز تدوین لایحه‌ای جامع در این زمینه خبر داد و تأکید کرد که این پدیده زو‌ظهور علاوه بر فرصت‌های اقتصادی، تهدیدهایی نیز به همراه دارد و نیازمند قانون‌گذاری دقیق و به‌روز است.

■ رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک گفت: کشور ۸ میلیون مسکن روستایی دارای سند شده‌اند و تنها ۱/۲ میلیون مسکن روستایی باقی مانده‌است که با توسعه همکاری‌های مشترک می‌توانیم هر چه سریع‌تر این عدد را به صفر برسانیم.

■ فلوشیپ درد با اشاره به افزایش چشمگیر مشکلات ستون فقرات در نسل جوان گفت: اکنون بیش از ۸۰ درصد بیماران دیگر نیاز به عمل جراحی ندارند و با استفاده از روش‌های مداخله‌ای و نوین به صورت سرپایی در مان می‌شوند.